

DOI: 10.18559/SOEP.2019.2.2

Wojciech Czakon<https://orcid.org/0000-0002-8329-0829>

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej, Katedra Zarządzania Strategicznego

Patrycja Klimas<https://orcid.org/0000-0002-3912-7389>

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wydział Zarządzania, Informatyki i Finansów, Katedra Strategii i Systemów Zarządzania

Arkadiusz Kawa<https://orcid.org/0000-0003-0697-8838>

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Wydział Zarządzania, Katedra Logistyki i Transportu

Autor do korespondencji: Wojciech Czakon, wojciech.czakon@uj.edu.pl

KRÓTKOWZROCZNOŚĆ STRATEGICZNA – METODYCZNE ASPEKTY SYSTEMATYCZNEGO PRZEGLĄDU LITERATURY¹

Streszczenie: Artykuł przedstawia trzy problemy występujące na pierwszym etapie przygotowania systematycznego przeglądu literatury, tj. problem delimitacji, problem selekcji oraz problem nadmiaru. Autorzy wyjaśniają znaczenie każdego z problemów oraz jego skutki dla procesu badawczego. Na przykładzie systematycznego przeglądu literatury o strategicznej krótkowzroczności przedstawiają przebieg badania oraz rozwiązania tych trzech problemów.

Słowa kluczowe: krótkowzroczność, systematyczny, metodologia.

Klasyfikacja JEL: L290.

¹ Artykuł powstał w związku z realizacją projektu badawczego „Strategiczna krótkowzroczność a wyniki firmy” finansowanego z grantu Narodowego Centrum Nauki nr UMO-2017/27/B/HS4/01150.

STRATEGIC MYOPIA – METHODOLOGICAL ISSUES OF A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW

Abstract: This study outlines three issues typical for the first step in any systematic literature review process: delimitation, selection and abundance. The meaning and consequences of each issue are explained. With the example of a systematic literature review on strategic myopia the process is commented on in detail, and solutions to each of the issues are proposed.

Keywords: myopia, systematic, methodology.

Wstęp

Rozwój każdej dyscypliny nauki wymaga stosowania rzetelnych metod badawczych pozwalających uzyskać wiedzę o znanym stopniu pewności. W metodologii nauk o zarządzaniu wiele uwagi poświęca się rygorowi badań empirycznych, a szczególnie technikom analizy danych ilościowych oraz metodyce studiów przypadków. Jednocześnie jednak relatywnie mniej uwagi przyciąga zagadnienie przygotowania badań empirycznych, a szczególnie opracowanie narzędzi badawczych. Stąd zgłaszany gdzieś krytyczny pogląd na temat swobody definicyjnej, nieostrości czy nawet woltaryzmu nauk o zarządzaniu. Odpowiedzią na tego rodzaju wątpliwości jest metodyka systematycznego przeglądu literatury.

Upowszechnia się standard przeglądu literatury z wykorzystaniem podejścia systematycznego. Tego rodzaju przegląd literatury jest zwykle wykorzystywany jako narzędzie identyfikacji luk wiedzy (Czakon, 2011), a zaawansowane zastosowania pozwalają określić najczęściej spotykane, jak i najbardziej pożądane kierunki dalszych badań, ich specyficzne założenia, operacjonalizację zmiennych, pomiar konstruktów, przyjmowaną metodykę badań, a nawet sposób analizy danych surowych (Klimas, 2011).

Metodyka przeglądu systematycznego pozwala nie tylko na sformalizowaną i zobiektywizowaną syntezę dotychczasowego dorobku naukowego czy też ocenę dotychczasowych badań (Columb i Lalkhen, 2005), ale przede wszystkim umożliwia identyfikację obszarów zarówno zbadanych, jak i niezbadanych (Levy i Ellis, 2006). Daje to tym samym asumpt do nadania ram dalszych badań (Gimenez i Tachizawa, 2012), których przyszłe wyniki będą mogły być generalizowane w literaturze światowej (King i He, 2005).

Celem niniejszego artykułu jest rozwój systematycznego przeglądu literatury poprzez krytyczną analizę trzech problemów – delimitacji, selekcji oraz nadmiaru, typowych dla tej metodyki. Przedstawiono zastosowanie tej metodyki do przygotowania badania krótkowzroczności strategicznej. Szczegółowo omówiono przyjęte założenia, ich skutki oraz rozwiązania wyłaniających się problemów.

Proces systematycznego przeglądu literatury, leżący u podstaw operacjonalizacji i pomiaru roli krótkowzroczności strategicznej postrzegania otoczenia, przebiegał w trzech etapach (Anello i Fleiss, 1995), poczynawszy od: tworzenia bazy literatury (etap I), przez selekcję prac włączonych ostatecznie do bazy (etap II), kończąc na krytycznej analizie treści (etap III). Niniejszy artykuł koncentruje się na etapie I, który składał się z trzech kroków: (Ia) identyfikacji kryteriów wyszukiwania wykorzystanych do gromadzenia publikacji do bazy, (Ib) identyfikacji kryteriów inkluzji ograniczających *a priori* prace włączane sekwencyjnie do bazy literatury oraz (Ic) wyszukiwanie publikacji według zadanych kryteriów w elektronicznych bazach indeksujących publikacje w skali świata. Etap ten został przeprowadzony przez trzysobowy zespół badawczy.

1. Identyfikacja kryteriów wyszukiwania – problem delimitacji

Przed przystąpieniem do procesu identyfikacji dotychczasowych publikacji naukowych konieczne jest określenie kryteriów zautomatyzowanego wyszukiwania prac w bazach elektronicznych. Walorem systematycznego przeglądu literatury jest bowiem ochrona procesu doboru publikacji do analizy przed: każdorazową subiektywną oceną badacza, efektem znużenia, systematycznym pomijaniem niektórych pozycji literatury, preferencją wobec niektórych nurtów literatury, nieznajomością badań w poszczególnych dyscyplinach nauki. Wystąpienie tych błędów skutkuje niekompletną bazą wyjściową wiedzy, zniekształcając całość procesu badawczego przez zawężenie zakresu recepcji narzędzi badania empirycznego. Digitalizacja literatury, dostęp do baz danych, a także katalogowanie baz danych przy użyciu słów kluczowych stwarzają sposobność uniknięcia wymienionych błędów, przy jednoczesnym skokowym przyspieszeniu procesu wyłaniania bazy tekstów i obniżeniu jego kosztu.

Typowanie kryteriów wyszukiwania przeprowadzono w zespole badawczym, rozpoczynając od identyfikacji kryteriów związanych z hipotezami badawczymi, modelem badawczym oraz przyjętym kontekstem poznaw-

czym, tj. krótkowzrocznością, postrzeganiem otoczenia oraz wynikami przedsięwzięć.

Zgodnie z praktyką identyfikacji prac w metodyce systematycznego przeglądu literatury (King i He, 2005; Levy i Ellis, 2006) założono, że proces wyszukiwania zostanie oparty na kryteriach wyszukiwania w postaci par składających się z jednowyrazowych haseł kluczowych. Wymagało to twórczego podejścia całego zespołu badawczego. Jako metodę opracowania tych haseł wybrano jedną z metod heurystycznych – burzę mózgów, która umożliwia prowadzenie twórczych dyskusji i w efekcie wysuwanie nowych pomysłów (Apanowicz 2002). Z uwagi na to, że członkowie zespołu są z trzech różnych ośrodków naukowych (Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu) zlokalizowanych w różnych miastach, do wymiany poglądów i generowania ustaleń wykorzystano komunikację w postaci poczty elektronicznej oraz telekonferencji. Te formy są o wiele bardziej elastyczne, tańsze i szybsze niż spotkania bezpośrednie, a przy tym stwarzają sposobność śledzenia poszczególnych decyzji dzięki pisemnej dokumentacji. Możliwe jest bowiem rejestrowanie korespondencji i rozmów, co ułatwia ich późniejszą analizę oraz walidację wyników.

Najpierw wyłoniono cztery słowa kluczowe: „performance”, „strategic myopia”, „competitive myopia”, „network myopia”². Były one jednak niewystarczające ze względu na wąskie, uwarunkowane kontekstowo zastosowania. To ważna okoliczność przy doborze słów kluczowych, bowiem w publikacjach występują modne określenia, które jednak po pewnym czasie ulegają erozji i zapomnieniu (Abrahamson, 1991). W rezultacie występują zjawiska: zmienności pojęć, ich zastępowania przez inne, rozszerzania zakresów znaczeniowych, operacjonalizacji. Im dłuższy okres stosowania badanych pojęć, tym większe ryzyko wystąpienia tych zjawisk.

Strategiczna krótkowzroczność została wprowadzona do literatury siedem dekad temu (Levitt, 1960), wobec tego niezbędne było rozszerzenie zakresu poszukiwania słów kluczowych. W rezultacie powstał zbiór składający się z 33 haseł. Następnie podzielono je według trzech kategorii w celu zwiększenia przejrzystości. Odpowiednio dotyczyły one haseł związanych z: „myopia” (egzogenniczną część modelu badawczego), „performance” (zmienna zależna) i „perception” (endogeniczną część modelu badawcze-

² Dobór haseł kluczowych w języku angielskim wynikał z założeń prowadzonego projektu badawczego, którego rezultatem mają być prace publikowane w dużej części w wydawnictwach o międzynarodowym zasięgu. Autorzy mają jednak świadomość tego, że brak ujęcia prac w innym języku niż w języku angielskim stanowi ograniczenie badawcze (Green, 2005).

go) (tabela 1). Ostatecznie w toku dyskusji wyłoniono 11 haseł kluczowych, tj.: „awareness”, „cognition”, „failure”, „identity”, „managerial representation*”, „myopia”, „network picture”, „perception”, „performance”, „success”, „survival”, „underperformance”.

Hasła kluczowe były wykorzystywane w parach, w konfiguracji – jedno hasło z danej kategorii z hasłem z innej kategorii przedstawionych w tabeli 1, co pozwoliło na stworzenie zbioru 41 kryteriów wyszukiwania. Z uwagi na kierunkową rolę hipotez badawczych zbiór ten wzbogacono o sześć dodatkowych kryteriów w postaci zmiennych współtworzących postawione hipotezy badawcze, tj. „strategic myopia”, „competitive myopia”, „network myopia”, „network perception”, „environment perception”, „competitive environment perception”. Ostatecznie w procesie wyszukiwania wykorzystano 47 haseł wyszukiwania.

Tabela 1. Hasła bazowe wykorzystane w tworzeniu kryteriów wyszukiwania

Egzogeniczna część modelu badawczego	Kontekst badań	Endogeniczna część modelu badawczego
myopia	performance	perception
strategic myopia* competitive myopia* network myopia* marketing myopia managerial myopia	operational performance managerial performance financial performance non-financial performance social performance organizational performance market performance innovation performance firm performance individual performance network performance superior performance underperformance failure success survival	network perception* environment perception* competitive environment perception* strategic awareness surroundings perception managerial perception network awareness network cognition managerial cognition managerial representations network picture network identity

* Zmienne ujęte w hipotezach badawczych.

Warto podkreślić, że przyjęty sposób identyfikacji kryteriów wyszukiwania spełnia wymogi triangulacji badacza (ang. *investigator triangulation*), podnosząc tym samym poziom obiektywizmu oraz wiarygodności przebiegu całego procesu analizy literatury (Stańczyk, 2015).

2. Identyfikacja kryteriów inkluzji – problem selekcji

Uwzględniając nie tylko założenia, ale także stosowane w działalności badawczej praktyki realizacji systematycznego przeglądu literatury, podjęto decyzje odnośnie do wyodrębnienia oraz zastosowania kryteriów włączania, tzw. kryteriów inkluzji publikacji do bazy danych (Slavin, 1995).

Po pierwsze, przyjęto, że kryteria wyszukiwania powinny być ujęte w abstrakcie, tytule lub słowach kluczowych analizowanych prac. Pozwala to zautomatyzować proces wyszukiwania, pomijając jednak najszerszą kategorię występowania hasła kluczowego w dowolnym miejscu w tekście. Artykuły w naukach o zarządzaniu są zwykle długimi opracowaniami, w których nawet akcesoryjnie może się pojawić dane hasło kluczowe. Pierwsze założenie skupia więc uwagę na tych artykułach, w których hasło kluczowe odzwierciedla kluczową, a nie akcesoryjną dla opracowania kategorię badawczą.

Po drugie, publikacje te powinny być zaklasyfikowane do obszaru zarządzania, biznesu lub ekonomii. Występuje przenikanie dyscyplin wiedzy, a także zjawisko „pożyczania” pojęć jednych dyscyplin przez inne. W przypadku opisywanego tu procesu badawczego pojęcie krótkowzroczności jest zapożyczone z nauk medycznych (okulistyka), w naukach o zarządzaniu jest używane metaforycznie. Wobec tego niezbędne jest wyłączenie ze zbioru wszystkich prac medycznych, a także innych dziedzin nauki, w których to pojęcie znalazło zastosowanie.

Po trzecie, do bazy miały być włączane tylko prace w postaci artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach, artykułów naukowych opublikowanych w materiałach konferencyjnych (ang. *articles in conference proceedings*), referatów z konferencji naukowych (ang. *working papers*) oraz rozdziałów w monografiach naukowych. Wprawdzie każda z klas opracowań ma inny poziom rygoru, ze względu na różnice w systemie akceptowania tekstów oraz rolę procesu recenzji, ale umieszczenie ich w elektronicznych bazach danych stanowi uproszczone kryterium jakości.

Po czwarte, celem zapewnienia odpowiedniego poziomu jakości prac kolejne kryterium inkluzji narzucało wymóg, aby publikacja została poddana i pozytywnie przeszła proces recenzji. To kryterium zawęży wyniki uzyskane w poprzednim kroku, eliminując przyjmowane swobodnie do wygłoszenia komunikaty naukowe, prezentacje seminaryjne itd.

Po piąte, ograniczono się wyłącznie do prac dostępnych w pełnej wersji³. Celem systematycznego przeglądu literatury jest opracowanie narzę-

³ Zakres dostępu do pełnych tekstów w poszczególnych bazach elektronicznych jest zróżnicowany. Z jednej strony zależy on od umowy licencyjnej, z drugiej od czasu, jaki upły-

dzia badawczego, a to wymaga dostępu do sformułowań, elementów definicji, czy nawet zestawów miar i pojęć używanych w poprzednich badaniach. Brak pełnego tekstu może też być wynikiem wycofania go z czasopisma, np. w wyniku stwierdzenia nieetycznych praktyk czy błędów, choć w bazie danych jest nadal uwidoczny.

Wreszcie po szóste, narzucono warunek dotyczący języka, uwzględniono wyłącznie publikacje dostępne w języku angielskim. To kryterium budzi kontrowersje nie tylko w polskim środowisku naukowym, ale w całej Europie oraz Azji Południowo-Wschodniej, gdzie istnieją silne społeczności badaczy publikujących w językach narodowych. Zawężenie do języka angielskiego jest wyrazem selekcji tylko tych prac, które zostały poddane międzynarodowej ocenie oraz funkcjonują w międzynarodowym obiegu naukowym.

3. Wyszukiwanie literatury – problem nadmiaru

Podstawowym źródłem literatury mającej podlegać analizie w ramach przeglądu systematycznego są naukowe, elektroniczne bazy danych (Czackon, 2011) obejmujące publikacje naukowe w skali globalnej. Warto jednak zwrócić uwagę, że innym, coraz częściej spotykanym podejściem jest także wykorzystanie najważniejszych czasopism z danej tematyki (Tsai i Wu, 2010; Bullis i Smith, 2011). Przy takim podejściu do bazy literatury trafiają wszystkie artykuły znajdujące się w wybranym lub wybranych czasopiśmie naukowych, które mogą mieć narzucone granice czasowe pierwszej publikacji na określony temat. W przypadku podjętych przez zespół autorów badań przyjęto podejście najbardziej rozpowszechnione, tj. oparte na bazach naukowych. Takie podejście wynikało z tego, że z uwagi na szeroki zakres tematyki objętej projektem badawczym trudno byłoby wskazać najważniejsze czasopisma.

nał od publikacji danej pracy. Celem minimalizacji pierwszego ograniczenia losowo wybrano parę 7 kryteriów wyszukiwawczych, które zostały wykorzystane niezależnie przez członków zespołu badawczego. Mimo że każdy członek zespołu, jako reprezentant innej jednostki naukowej, ma dostęp do baz na podstawie innych umów licencyjnych, to nie wyłoniono różnic w wyszukiwanych podzbiorach prac. W celu minimalizacji drugiego ograniczenia przyjęto, że oprócz dostępnych na zasadach licencjonowania baz naukowych wykorzystana zostanie także wyszukiwarka GoogleScholar.com obejmująca prace we wczesnym dostępie (twz. *early access*), jak również prace publikowane samodzielnie przez autorów na portalach naukowych, takich jak: ResearchGate.net, Academia.edu.

Jako elektroniczne bazy danych wybrano: EBSCO i Proquest. Zawierają one czasopisma i książki uznanych wydawnictw międzynarodowych. Są wyposażone w zaawansowane wyszukiwarki, które umożliwiają tworzenie kwerend po słowach kluczowych według wielu dodatkowych kryteriów. Zarówno EBSCO, jak i Proquest są powszechnie używanymi bazami danych i mają do nich dostęp naukowcy na wielu uczelniach na świecie (Machi i McEvoy, 2016). Ponadto są one rekomendowane do systematycznego przeglądu literatury w naukach związanych z zarządzaniem (Czakon, 2011).

Proces tworzenia bazy literatury zakładał wykorzystanie podejścia mieszanego, tj. literatury akademickiej indeksowanej w bazach naukowych oraz tzw. literatury szarej (ang. *grey literature*) (Benzies, Premji, Hayden i Serrett, 2006). Poszerzenie procesu tworzenia bazy literatury o tzw. literaturę szarą uznano za istotne z uwagi na możliwość włączenia najnowszych publikacji naukowych, publikacji o mniej naukowym charakterze, publikacji niekoniecznie recenzowanych w trybie „*peer review*”, ale spełniających wymogi rygoru metodologicznego (Conn, Valentine, Cooper i Rantz, 2003).

Biorąc pod uwagę zasięg oraz stopień pokrycia publikacji naukowych i nienaukowych ujmowanych w ramach tzw. literatury szarej, zdecydowano o wykorzystaniu wyszukiwarki GoogleScholar.com. Specyfikacja techniczno-funkcjonalna wybranej bazy danych, w przeciwieństwie do baz naukowych, uniemożliwiła wykorzystanie przyjętych kryteriów inkluzji. W tym przypadku narzucono jednak jedno kryterium wyłączenia, tj. wykluczono cytaty oraz patenty. Dodatkowo, biorąc pod uwagę rekomendacje metodyczne (Bramer i in., 2017; Haddaway, Collins, Coughlin i Kirk, 2015), jak również liczebność zasobów wyszukiwarki, zdecydowano, że do bazy literatury będą włączane publikacje z pierwszych 200 wyników wyszukiwania artykułów dostępnych w pełnej wersji tekstu.

Wykorzystując dwie bazy naukowe, tj. Proquest oraz Ebsco, oraz Google-Scholar.com, utworzono bazę literatury obejmującą 2077 publikacji. Po usunięciu prac dublujących się zbiór ograniczył się do 2005 pozycji (tabela 2).

Utworzona baza, składająca się z ponad 2000 publikacji, jest zbyt obszerna jak na możliwości szczegółowej analizy tekstów. Kluczowa dla rzetelności przebiegu przeglądu systematycznego jest dokładna weryfikacja publikacji ujętych w ramach bazy literatury. Wymaga to zapoznania się z każdą publikacją i przygotowaniu zwięzłego raportu z analizy⁴.

⁴ Sprawozdanie z przebiegu tego etapu systematycznego przeglądu literatury będzie przedmiotem kolejnego artykułu autorów.

Tabela 2. Proces tworzenia bazy literatury w ujęciu ilościowym

Baza danych	Google Scholar		Proquest		Ebsco	
tworzona baza literatury	razem	liczba pdf / 200 rekordów	razem	według kryteriów inkluzji	razem	według kryteriów inkluzji
Liczba wyszukanych prac	57 181 108	874	10 953	2251	28 504	364
Bez duplikatów	NA	680	NA	1081	NA	341
Łącznie bazy naukowe	NA	NA	1422			
Łącznie bazy naukowe bez duplikatów	NA	NA	1397			
Łącznie bazy naukowe & Google Scholar	2077					
Łącznie bazy naukowe & Google Scholar bez duplikatów	2005					
Ebsco & Google Scholar	1068					
Ebsco & Google Scholar bez duplikatów	1003					

Uwzględniając możliwości percepcyjne i czasowe badaczy, jak również stosowane w praktyce ograniczenie do jednej bazy danych naukowych, zdecydowano o ograniczeniu bazy literatury do prac znajdujących się w bazie Ebsco oraz GoogleScholar.com. Przyjęto, że baza Ebsco zawiera największą liczbę prac publikowanych globalnie w obszarze ekonomii, zarządzania i biznesu (Gur i Greckhamer, 2018). Dodatkowo dla minimalizacji ograniczonej perspektywy poznawczej zdecydowano, że do bazy finalnej zostaną włączone wszystkie publikacje wyłonię – zgodnie w powyższymi warunkami – w GoogleScholar.com. Ostatecznie pierwszy etap systematycznego przeglądu literatury zamknięto, tworząc bazę obejmującą 1003 publikacje.

Podsumowanie

Metodyka systematycznego przeglądu literatury ma wyraźną przewagę nad klasyczną kwerendą, ponieważ pozwala uniknąć wielu typowych niedoskonałości, a przy tym otwiera drogę do replikacji badań bibliometrycznych, wzmacniając rozwój nauk o zarządzaniu. Wraz z narastającą praktyką czy upowszechnieniem standardu systematycznego przeglądu literatury w przygotowaniu prac awansowych i badań empirycznych pojawiają się problemy specyficzne dla tej metody. W artykule przedstawiono trzy spośród nich: problem delimitacji, problem selekcji oraz problem nadmiaru. Wskazano także rozwiązania tych problemów prowadzące do ułatwienia walidacji treściowej narzędzi badawczych opracowanych na podstawie systematycznego przeglądu literatury.

Ograniczenia opracowania są typowe dla systematycznych przeglądów, obejmują szczególnie koncentrację na pracach publikowanych w języku angielskim oraz dobór baz danych. Otwiera to pole do dalszych badań porównawczych, o wyraźnej inklinacji interdyscyplinarnej obejmującej bibliologię i informatologię.

Bibliografia

- Abrahamson, E. (1991). Managerial fads and fashions: The diffusion and rejection of innovations. *Academy of Management Review*, 16(3), 586–612.
- Anello, C. i Fleiss, J. L. (1995). Exploratory or analytic meta-analysis: should we distinguish between them?. *Journal of Clinical Epidemiology*, 48(1), 109–116.
- Apanowicz, J. (2002). *Metodologia ogólna*. Gdynia: Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu.
- Benzie, K. M., Premji, S., Hayden, K. A. i Serrett, K. (2006). State of the evidence reviews: Advantages and challenges of including grey literature. *Worldviews on Evidence Based Nursing*, 3(2), 55–61.
- Bramer, W. M., Rethlefsen, M. L., Kleijnen, J. i Franco, O. H. (2017). Optimal database combinations for literature searches in systematic reviews: a prospective exploratory study. *Systematic Reviews*, 6(1), 245.
- Bullis, D. i Smith, L. (2011). Looking back, moving forward in the digital age: A review of the collection management and development literature, 2004–8. *University Libraries Faculty Scholarship*, 26.
- Columb, M. O. i Lalkhen, A. G. (2005). Systematic reviews & meta-analyses. *Current Anaesthesia & Critical Care*, 16(6), 391–394.

- Conn, V. S., Valentine, J. C., Cooper, H. M. i Rantz, M. J. (2003), Grey literature in meta-analyses. *Nursing Research*, 52(4), 256–261.
- Czakon, W. (2011). Metodyka systematycznego przeglądu literatury. *Przegląd Organizacji*, 3, 57–61.
- Gimenez, C. i Tachizawa, E. (2012). Extending sustainability to suppliers: a systematic literature review. *Supply Chain Management: An International Journal*, 17(5), 531–543.
- Green, S. (2005). Systematic reviews and meta-analysis. *Singapore Medical Journal*, 46(6), 270–273.
- Gur, F. A. i Greckhamer, T. (2018). Know thy enemy: A review and agenda for research on competitor identification. *Journal of Management*, 45(5), 2072–2100.
- Haddaway, N. R., Collins, A. M., Coughlin, D. i Kirk, S. (2015). The role of Google Scholar in evidence reviews and its applicability to grey literature searching. *PloS One*, 10(9).
- King, W. R. i He, J. (2005). Understanding the role and methods of meta-analysis in IS research. *Communications of the Association for Information Systems*, 16(1), 32, 665–686.
- Klimas, P. (2011), Bliskość organizacyjna – krytyczny przegląd literatury źródłem inspiracji badawczej. W: J. Pyka. (red.), *Nowoczesność przemysłu i usług. Dynamika zmian w polskim przemyśle i usługach* (s. 169–184). Katowice: TNOiK.
- Levitt, T. (1960). Marketing myopia. *Harvard Business Review*, 38, 24–47, July – August.
- Levy, Y. i Ellis, T. J. (2006). A systems approach to conduct an effective literature review in support of information systems research. *Informing Science Journal*, 9, 181–212.
- Machi, L. A. i McEvoy, B. T. (2016). *The literature review: Six steps to success*. CA: Corwin Press.
- Slavin, R. E. (1995). Best evidence synthesis: an intelligent alternative to meta-analysis. *Journal of Clinical Epidemiology*, 48(1), 9–18.
- Stańczyk, S. (2015). Triangulacja – łączenie metod badawczych i urzeczynienie badań. W: W. Czakon (red.), *Podstawy metodologii badań w naukach o zarządzaniu* (s. 128–140). Warszawa: Wolters Kluwer Business.
- Tsai, W. i Wu, C. H. (2010). Knowledge combination: A cocitation analysis. *Academy of Management Journal*, 53(3), 441–450.